

ΟΙ ΟΠΑΔΟΙ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ.

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 23).

Ἡμεῖς δ' ἐν τούτοις ἄς ἀφήσωμεν αὐτοὺς ἀναπαυομένους καὶ ἄς δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν σπουδαίας τινὰς πληροφορίας περὶ τοῦ Ῥολάνδου.

Ὁ Ῥολάνδος ἐγεννήθη τὴν 1 Ἰουλίου 1773, τέσσαρα δηλαδή ἔτη καὶ τινὰς ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Βοναπάρτου μετὰ τοῦ ὁποίου ἐνεφανίσθη ἐντὸς τοῦ βιβλίου τούτου. Πατέρα δὲ εἶχε τὸν ταγματάρχην Κάρολον Δὲ Μοντρεβέλ, ὅστις φρουραρχῶν ἐν Μαρτινίκη, ἐνυμφεῖθη τὴν Κλοτίλδην θυγατέρα τοῦ ἀποίκου Δὲ Λακλεμανσιέρ.

Ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἐγεννήθησαν αὐτῷ τρία τέκνα, ἐξ ὧν δύο ἄρρενα καὶ μία κόρη, τούτέστιν ὁ Λουδοβίκος, ὃν ἐγνωρίσαμεν ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον Ῥολάνδος, ἡ Αἰμιλία, τὸ κάλλος τῆς ὁποίας ἐξεθείασεν ὁ ἀδελφός της εἰς τὸν σὺρ Ἰωάννην, καὶ ὁ Ἐδουάρδος.

Ὁ Κάρολος Δὲ Μοντρεβέλ ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν περὶ τὸ 1782 κατῴρωσε νὰ εἰσαγάγῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λουδοβίκον — κατωτέρω θέλομεν ἰδεῖ πῶς ἀπὸ Λουδοβίκου μετωνομάσθη Ῥολάνδος — εἰς τὴν ἐν Παρισίοις στρατιωτικὴν σχολήν. Ἐκεῖ καὶ ὁ Βοναπάρτης ἐγνωρίσε τὸ παιδίον.

Ὁ Λουδοβίκος ἦτο ὁ νεώτερος τῶν συμμαθητῶν του, καὶ εἰς ἡλικίαν μόλις δεκατριῶν ἐτῶν διεκρίνετο κατὰ τὸ ἀδάμαστον καὶ φιλόνοιον τοῦ χαρακτήρος, οὔτινος δεῖγμα παρέσχε δεκαεπτὰ ἔτη βραδύτερον εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ ἐν Ἀβινιὸν ξενοδοχείου.

Ὁ Βοναπάρτης παῖς ἔτι ὧν τότε μετεῖχε κατὰ πολλὰ τῶν ιδιοτήτων ἐκείνου· ἦτο δηλαδή καὶ αὐτὸς δεσποτικὸς, ἐπίμονος καὶ ἀδάμαστος. Ἐνεκεν λοιπὸν τῆς ὁμοιότητος ταύτης τῶν φύσεων ὁ Βοναπάρτης παρέθλεψε τὰ ἐλαττώματα τοῦ Λουδοβίκου καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν περιπαθῶς. Καὶ τὸ παιδίον δ' ἀφ' ἐτέρου εὐρῶν ἐν τῷ νέῳ Κορσικανῷ ἀσφαλὲς ὑποστήριγμα, ἀσμένως ἐδέξατο τὴν φιλίαν του.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ παῖς προσέρχεται εἰς τὸν ἐπιστήθιον αὐτοῦ φίλον — οὕτως ἀπεκάλει τὸν Ναπολέοντα — ἀλλ' εὐρῶν αὐτὸν ἀσχολούμενον περὶ τὴν λύσιν δυσκόλου μαθηματικοῦ προβλήματος καὶ γινώσκων κατὰ πόσον ὁ μέλλων ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ ἐξετίμα τὴν ἐπιστήμην ταύτην, εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ὁποίας ἐπρώτευεν, ἔστη παρ' αὐτῷ ἀλαλος καὶ ἀκίνητος.

Ὁ νέος μαθηματικὸς ἐμάντευσε μὲν οὕτως εἰπεῖν τὴν παρουσίαν τοῦ παιδός, δὲν ἀνέκυψεν ὅμως ἐκ τῆς μελέτης, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τοὺς μαθηματικοὺς ὑπολογισμοὺς ἑωσοῦ, μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας, ἔλυσε ἐντελῶς τὸ πρόβλημα.

Τότε ἐστράφη πρὸς τὸν νέον αὐτοῦ συμμαθητὴν ὄλως περιχαρῆς, ὡς ἄνθρωπος παλαισας κατὰ τῆς ἐπιστήμης ἢ κατὰ τῆς ὕλης καὶ ἐξελθὼν τοῦ ἀγῶνος νικητῆς.

Ἰδὼν δὲ τὸ παιδίον ὠχρὸν, ἀπειλητικόν, τοὺς ὀδόντας ἔχον συνεσφιγμένους καὶ τὰς χεῖρας ἐντεταμένας,

ὦ! ὦ! εἶπεν ὁ νέος Βοναπάρτης, τί καινὸν συνέβη;

— Συνέβη ὅτι ὁ Βαλεντῖνος ὁ ἀνεψιὸς τοῦ διοικητοῦ μὲ ἐρράπισε.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Βοναπάρτης γελῶν, ἔρχεσαι λοιπὸν διὰ νὰ μὲ παρακινήσῃς νὰ τὸν ἀντιβραπίσω;

Τὸ παιδίον ἔσεισε τὴν κεφαλὴν.

— Ὅχι, εἶπεν, ἔρχομαι διότι ἀπεφάσισα νὰ λάβω ἰδιοχείρως τὴν ὀφειλομένην ἱκανοποίησιν.

— Ἀπὸ τὸν Βαλεντῖνον;

— Ναί.

— Δὲν συλλογίζεσαι, ἀδελφέ, ὅτι ὁ Βαλεντῖνος θὰ σὲ καταβάλῃ, διότι εἶναι τετράκις ἰσχυρότερός σου;

— Τὸ γνωρίζω, καὶ δι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ δὲν θὰ ἐλθῶ μετ' αὐτοῦ εἰς χεῖρας ὡς τὰ παιδάρια, ἀλλὰ θὰ πολεμήσω ὡς πολεμοῦν οἱ ἄνδρες.

— Ἀληθινά!

— Σοῦ φαίνεται παράξενον; ἠρώτησε τὸ παιδίον.

— Ὅχι, εἶπεν ὁ Βοναπάρτης, ἀλλὰ μὲ τί ὄπλον θὰ κτυπηθῆς;

— Μὲ ξίφος.

— Ξίφη μόνοι οἱ λοχῖαι ἔχουν, καὶ βεβαίως δὲν θὰ σοὶ δανείσωσι τὰ ἐδικά των.

— Ἐν ἐλλείψει ξιφῶν ὑπάρχουσιν ἄλλα ὄπλα.

— Ποῖα;

Ὁ παῖς ἔδειξεν εἰς τὸν νέον μαθηματικὸν τὸν διαβήτην διὰ τοῦ ὁποίου εἰργάζετο εἰς τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων.

— Ἄ! φίλε μου, αἱ διὰ τοῦ διαβήτου πληγαὶ εἶναι ἐπικίνδυναι.

— Αὐτὸ θέλω καὶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ Λουδοβίκος, θὰ τὸν φονεύσω.

— Ἄλλ' ἂν σὲ φονεύσῃ ἐκεῖνος;

— Προτιμῶ τὸν θάνατον παρὰ νὰ μὴ ἀποπλύνω τὸ βράπισμά του.

Ὁ Βοναπάρτης δὲν ἀντέτεινε περισσότερον, διότι φύσει ἠγάπα τὴν ἀνδρίαν καὶ ἐθαύμασε τὴν γενναιοψυχίαν τοῦ νέου συμμαθητοῦ του.

— Ἄς ἦναι λοιπὸν, εἶπε, θὰ ὑπάγω νὰ ἀναγγεῖλω εἰς τὸν Βαλεντῖνον ὅτι θέλεις νὰ μονομαχήσῃς μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' αὔριον, ἐννοεῖται.

— Διατί αὔριον;

— Διὰ νὰ σκεφθῆς κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτός.

— Ἄλλ' ὡς αὔριον ὁ Βαλεντῖνος θὰ υποθέσῃ ὅτι εἶμαι ἀνανδρὸς ἀντείπεν ὁ παῖς· ἐπειτα σείσας τὴν κεφαλὴν, δὲν ἤμπορῶ νὰ περιμένω ὡς αὔριον, εἶπε καὶ ἀπεμακρύνθη περιλύπως.

— Ποῦ ὑπάγεις; ἠρώτησεν ὁ Βοναπάρτης.

— Ὑπάγω νὰ εὔρω κἀνένα ἄλλον φίλον.

— Ἐγὼ λοιπὸν δὲν εἶμαι πλέον φίλος σου;

— Δὲν εἶσαι βεβαίως ἀφοῦ μὲ θεωρεῖς ἀνανδρὸν.

— Ἄς ἦναι λοιπὸν, εἶπεν ὁ νεανίας ἐγειρόμενος.

— Ἀπεφάσισες νὰ ὑπάγῃς;

— Ναί, ὑπάγω ἀμέσως.

— Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ παῖς, συγχώρησόν μοι, εἶσαι πάντοτε φίλος μου, εἶπε καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη κλαιων. Ἦσαν τὰ πρῶτα δάκρυα τὰ ὁποῖα ἔχυσεν ἀφότου ἐβράπισθη.

Ὁ Βοναπάρτης εὔρε τὸν Βαλεντῖνον καὶ τῷ διεκοίνωσε μετὰ πλείστης σοβαρότητος τὴν ἐντολήν του.

Ὁ Βαλεντῖνος ἦτο δεκαεπταετής, ἀλλ' ἐφαίνετο εἰκοσαετής διότι εἶχεν ἤδη μύστακα καὶ γένειον. Ἦτο δὲ ὑψηλότερος τοῦ Λουδοβίκου τοῦλάχιστον μίαν σπιθαμὴν. Οὗτος λοιπὸν ἀπεκρίθη ὅτι ὁ Λουδοβίκος τὸν ἔσυρεν ἐκ τῆς οὐράς τῆς κόμης ἀπαράλλακτα ὡς νὰ ἐσήμαινε κώδωνα. — κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ οἱ ἄνδρες ἔφερον κατὰ τὰ ὀπισθεν τῆς κόμης μικρὸν πλόκαμον ἐν εἴδει κέρκου — καὶ ὅτι δις τὸν ἐσυμβούλευσε νὰ παύσῃ, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος τὸν ἔσυρε καὶ ἐκ τρίτου καὶ ὅτι τότε, βλέπων ὅτι ἐφέρετο ὡς κακὸς παιδάριον, τὸν μετεχειρίσθη ὅπως τῷ ἤρμοζεν.

Ἡ ἀπόκρισις τοῦ Βαλεντῖνου μετεβιβάσθη πάραυτα εἰς τὸν Λουδοβίκον, ὅστις ἀντιπαρετήρησεν ὅτι ἡ μὲν ἐδική του πράξις ἦτον ἀπλοῦς ἀστεϊσμὸς συμμαθητοῦ πρὸς συμμαθητὴν, ἀλλ' ὅτι τὸ βράπισμα ἦτο καθαρὰ ὕβρις.

Ἡ ἐπιμονὴ ἐνέπνεε εἰς τὸ δεκατριετὲς ἐκεῖνο παιδίον λόγους ἀνδρὸς προβεβηκότος τὴν ἡλικίαν.

Ὁ νέος Ποπίλιος ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Βαλεντῖνον φέρων πολέμου ἀγγελίαν.

Ὁ Βαλεντῖνος εὕρισκετο εἰς ἀμηχανίαν ἐσυλλογίζετο ὅτι τὸ νὰ μονομαχήσῃ μετ' ἐνὸς παιδίου ἦτο γελοῖον, διότι καὶ ἐὰν τὸ ἐπλήγωνεν ἦτο ἀποτρόπαιον καὶ ἐὰν ἐπληγόνετο ἤθελεν αἰσχύνεσθαι δι' ὄλου τοῦ βίου ἐπὶ τῇ ἀνικανότητι αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἐπιμονῆς ἐν τούτοις τοῦ Λουδοβίκου τὸ πρᾶγμα καθίστατο σπουδαῖον, ὥς ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ συνέλθῃ εἰς σύσκεψιν τὸ συμβούλιον τῶν μεγάλων, ὅπερ συνήρχετο εἰς κρισίμους περιστάσεις.

Τὸ συμβούλιον λοιπὸν ἀπεφάνετο ὅτι ἐθεώρει ἀνοίκειον τὸ νὰ μονομαχήσῃ οἰοσδήποτε ἐξ αὐτῶν μετὰ παιδίου· ἀλλ' ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Λουδοβίκος διίσχυριζετο ὅτι ἦτο νέος καὶ ὄχι παιδίον, κατεδίκαζε τὸν Βαλεντῖνον νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὸν, παρόντων τῶν συμμαθητῶν, ὅτι τῷ προσεφέρθη ὡς εἰς παιδάριον ἔνεκεν στιγμιαίας παραφορᾶς, διὸ καὶ ἔλυπετο, καὶ ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θέλει τὸν θεωρεῖ τέλειον νέον.

Μετεπέμφαντο τότε τὸν Λουδοβίκον, ὅστις ἀνέμενεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ φίλου του καὶ τὸν εἰσήγαγον εἰς τὸν ἐν τῇ αὐλῇ ὑπὸ τῶν μαθητῶν σχηματισθέντα κύκλον.

Ἐκεῖ δὲ ὁ Βαλεντῖνος διὰ συντόμου λογιδρίου συζητηθέντος προηγουμένως ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν του, περὶ πολλοῦ ποιουμένων ὅπως μὴ προσβληθῇ ἢ ὑπόληψις τῶν μεγάλων ὑπὸ τῶν μικρῶν, διεκήρυξεν εἰς τὸν Λουδοβίκον ὅτι ἐθλίβετο καιρίως δι' ὅτι συνέβη, ὡμολόγησεν ὅτι τὸν μετεχειρίσθη ἀπρεπῶς, ἀποβλέψας ὄχι εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς τὴν ἡλικίαν του, καὶ τὸν παρεκάλεσεν ἐπὶ τέλους νὰ συγχωρήσῃ τὴν παραφοράν του καὶ λησμονοῦντες τὰ παρελθόντα νὰ τείνωσιν ἀλλήλοις τὴν χεῖρα.

Ἄλλ' ὁ Λουδοβίκος ἔσεισε τὴν κεφαλὴν,

— Ἦκουσα ποτὲ, εἶπε, τὸν πατέρα μου, ὅστις εἶναι ταγματάρχης, λέγοντα ὅτι ὁ βραπίζομενος καὶ μὴ μονομαχῶν εἶναι ἀνανδρὸς· ἅμα λοιπὸν τώρα τὸν ἶδω πάλιν, θὰ τὸν ἐρωτήσω ἀνὸ βραπίζων ἐξαιτούμενος δὲ συγγνώμης ἵνα ἀποφύγῃ τὴν μονομαχίαν· δὲν εἶναι ἀνανδρότερος τοῦ βραπιζομένου.

Οἱ νέοι τοὺς λόγους τούτους ἀκούσαντες ἐκυττάχθησαν, ἀλλ' ἡ πλειονοψηφία ἐξεφρά-

σθη κατὰ τῆς μονομαχίας χαρακτηρίσασα αὐτὴν μᾶλλον δολοφονίαν, καὶ ἐπομένως οἱ νέοι μαθηταὶ ὁμοφώνως, καὶ τοῦ Βοναπάρτου ὁμοδοξοῦντος, διεκοίνωσαν εἰς τὸ παιδίον ὅτι ὤφειλε ν' ἀρκεσθῆ εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Βαλεντίνου λεχθέντα, καθότι οἱ λόγοι αὐτοῦ διηρμήνευον τὴν κοινὴν ἀπάντων γνώμην.

Ὁ Λουδοβίκος ἀπεχώρησε φριάπτων ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ μεμφόμενος τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φίλου, ὅστις, ἔλεγε μετὰ πλείστης ὄσης σοβαρότητος, παρημέλησε τὴν ἀξιοπρέπειάν του.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Λουδοβίκος, καθ' ἣν ὥραν οἱ μεγάλοι ἐδιδάσκοντο τὰ μαθηματικά, εἰσέρχεται λαθραίως εἰς τὴν παράδοσιν καὶ πλησιάσας πρὸς τὸν Βαλεντίνον, ἐξεταζόμενον τότε καὶ ἰχνογραφοῦντα ἐπὶ τοῦ πίνακος, ἀναβαίνει ἐπὶ προστυχόντος θρανίου, διὰ νὰ φθάσῃ τὸ πρόσωπον ἐκείνου καὶ τῷ ἀνταποδίδει ἐξαίφνης τὸ ράπισμα ὅπερ ἔλαθε τὴν προτεραίαν.

— Τώρα ἰκανοποιήθη, εἶπεν, ἔχω μάλιστα περιπλέον καὶ τὴν συγγνώμην τὴν ὁποίαν χθὲς μοῦ ἐζήτησας, διότι ἐγὼ, ἔσο βέβαιος, οὐδέποτε θὰ σοῦ ζητήσω τοιαύτην.

Ἡ πράξις ἦτο σκανδαλώδης καθόσον μάλιστα ἐγένετο παρόντος καὶ τοῦ καθηγητοῦ, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ τὴν διακοινώσῃ εἰς τὸν διοικητὴν τῆς σχολῆς Τιβούρκιον Βαλεντίνον.

Οὗτος δὲ, μὴ γνωρίζων τὰ προηγούμενα τοῦ ραπίσματος, προσεκάλεσε τὸν ἔνοχον ἐνώπιόν του, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπέπληξε σφοδρότατα τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης διαγράφεται ἀπὸ τοὺς καταλόγους τῆς σχολῆς καὶ ὅτι ὤφειλεν αὐθημερόν νὰ ἐτοιμασθῆ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν.

Ὁ Λουδοβίκος ἀπεκρίθη ὅτι ἐντὸς δέκα λεπτῶν θὰ συνάξῃ τὰ ἐνδύματά του καὶ ὅτι ἐπομένως μετὰ ἓν τέταρτον ὥρας θὰ ἀπέλθῃ ἐκ τῆς σχολῆς.

Ταῦτα εἰπὼν ἀπεσιώπησεν ἐντελῶς τὰ περὶ τοῦ ἰδίου ραπίσματος.

Ἡ ἀπόκρισις ἐφάνη εἰς τὸν μαρκήσιον Τιβούρκιον Βαλεντίνον αὐθάδης, καὶ τῷ ἦλθε διάθεσις νὰ καταδικάσῃ τὸν προπετὴ μαθητὴν εἰς ὀκταήμερον φυλάκισιν, ἀλλ' ἐκρατήθη, ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον καὶ νὰ τὸν φυλάκισῃ καὶ νὰ τὸν ἀποβάλῃ ταυτοχρόνως.

Παρήγγειλεν ὅθεν εἰς ἓνα ἐπιστάτην νὰ

ἐπιτηρῆ τὸν Λουδοβίκον καὶ νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς ταχυδρομικῆς ἀμάξης.

Ὁ δὲ Βοναπάρτης συναντήσας αὐτὸν, ἠρώτησε τὴν αἰτίαν δι' ἣν συνοδεύετο ὑπὸ ὑπασπιστοῦ ὡς στρατηγός.

— Ἄν ἦσο φίλος μου, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, θὰ σοὶ διηγούμην πῶς τὸ πρᾶγμα συνέβη· ἀλλὰ σὺ δὲν εἶσαι πλέον φίλος, τί λοιπὸν σὲ ἐνδιαφέρει ἂν ἐγὼ εὐτυχῶ ἢ δυστυχῶ;

Ὁ Βοναπάρτης ἔνευσε τότε πρὸς τὸν ἐπιστάτην, ὅστις, ἐνῶ ὁ Λουδοβίκος ἐνησχολεῖτο εἰς τὰ πρὸς παρασκευὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του, εὐρῶν εὐκαιρίαν τῷ διεκοίνωσεν ὅτι ἀπεβλήθη ἐκ τῆς σχολῆς. Ἡ ποινὴ ἦτο βαρεῖα καὶ ὀλέθρια εἶχεν ἐπακόλουθα, διότι καὶ ὀλόκληρον οἰκογένειαν ἤθελε καταθλίψῃ καὶ τὸ στάδιον τοῦ συμμαθητοῦ του ἤθελε πιθανῶς καταστρέψῃ. Ὁ Βοναπάρτης λοιπὸν διὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν ἀποφασιστικότητος ἀπεφάσισε πάραυτα νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὸν διοικητὴν, συστήσας ἐναυτῶν εἰς τὸν ἐπιστάτην νὰ μὴ ἐπιταχύνῃ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Λουδοβίκου· ἐπειδὴ δὲ ἦτο εἰς ἐκ τῶν καλλιτέρων μαθητῶν καὶ ἠγαπᾶτο ἀπὸ τοὺς συμμαθητάς του καὶ ἐτιμᾶτο ἰδιαζόντως ὑπὸ τοῦ μαρκησίου Τιβουρκίου, ἡ αἴτησις του ἐγένετο ἐν τῷ ἅμα δεκτῇ. Διηγῆθη ἐπομένως εἰς τὸν διοικητὴν τὰ διατρέξαντα λεπτομερῶς καὶ προσεπάθησε νὰ ἀθώωσῃ τὸν Λουδοβίκον χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν Βαλεντίνον.

— Ὅσα μοὶ διηγείσθε, κύριε, εἶναι ἀληθῆ; ἠρώτησεν ὁ διοικητής.

— Ἐρωτήσατε αὐτὸν τὸν ἀνεψιόν σας· ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν του.

Προσεκλήθη ὅθεν ὁ Βαλεντίνος, ὅστις μαθὼν τὴν ἀποβολὴν τοῦ Λουδοβίκου ἤρχετο αὐτοπροαιρέτως νὰ ἐξιστορήσῃ εἰς τὸν θεῖόν του ὅσα συνέβησαν. Ἡ διήγησις του ἐσυμφώνει πληρέστατα μὲ τὴν τοῦ Βοναπάρτου.

— Ἀρκεῖ, εἶπεν ὁ διοικητής· ὁ μὲν Λουδοβίκος θὰ μείνῃ, σὺ δὲ θὰ ἀναχωρήσῃς, ἐτελείωσες τὰ μαθήματά σου, εἶσαι εἰς ὄριμον ἡλικίαν καὶ πρέπει νὰ καταταχθῆς εἰς τὸν στρατόν.

Αὐθημερόν διευθύνθη πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν ἀναφορὰ περὶ διορισμοῦ τοῦ Βαλεντίνου ὡς ἀνθυπολοχαγοῦ καὶ μετ' ὀλίγας ὥρας οὗτος ἀπῆλθεν εἰς τὸ τάγμα του.

Πρὶν ἀναχωρήσῃ ἀπεχαιρέτησε τὸν Λουδοβίκον καὶ τὸν ἠσπᾶσθη θέλων καὶ μὴ θέλων παρόντος καὶ τοῦ Βοναπάρτου. Τὸ παιδίον

εδέξατο τὸν ἀσπασμὸν δυσαρέστως.

— Ἄς μείνωμεν ἕως ἐδῶ πρὸς τὸ παρὸν, εἶπεν, ἀλλ' ἂν ποτε συναντηθῶμεν καὶ φέρωμεν καὶ οἱ δύο ξίφοι...

Νεῦμα ἀπειλητικὸν ἐτελείωσε τὴν φράσιν.

Ὁ Βαλεντῖνος ἀπῆλθε.

Τὴν δεκάτην ὀκτωβρίου 1785 ὁ Βοναπάρτης ἐλάμβανε καὶ αὐτὸς δίπλωμα ἀνθυπολοχαγοῦ συγκατελέγετο εἰς τοὺς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα διορισμοὺς, τοὺς ὁποίους ὁ Λουδοβίκος δέκατος ἕκτος ἀπένειμεν εἰς τοὺς μαθητὰς τοὺς ἐξεληθόντας τότε τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς.

Ἐνδεκα ἔτη βραδύτερον, τὴν 15 δηλαδὴ Νοεμβρίου 1796 ὁ Βοναπάρτης, ἡγούμενος τότε τοῦ κατὰ τὴν Ἰταλίαν στρατοῦ, εὑρίσκειτο πρὸ τῆς γεφύρας τῆς Ἀρκόλης, τὴν ὁποίαν ὑπερῆσπιζοντο δύο τάγματα Κροατῶν καὶ δύο τηλεβόλα, βλέπων δὲ τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ τοῦ ἀραιουμένηας ὑπὸ τοῦ φονικοῦ τοῦ ἐχθροῦ πυρὸς καὶ τὴν νίκην διαφεύγουσαν τῶν χειρῶν του καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνδρειότερους ἀποθάρρυνόμενους, ἤρπασεν ἀπὸ τὰς γείρας ἑνὸς θνήσκοντος τὴν σημαίαν καὶ ὤρμησεν ἐπὶ τῆς γεφύρας κραυγάζων «στρατιῶται, δὲν εἴσθε πλέον σεῖς οἱ νικηταὶ τοῦ Λόδι!» ἀλλ' ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα παρετήρησεν ὅτι νέος τις ὑπολοχαγὸς εἶχε προσπεράσει αὐτὸν καὶ τὸν προήσπιζε διὰ τοῦ σώματός του.

Τοῦτο εἰς τὸν Βοναπάρτην δὲν ἤρесе διότι ἤθελε νὰ διέλθῃ πρῶτος καὶ μάλιστα, ἂν ἦτο δυνατόν μόνος αὐτός· ἔδραξεν ὅθεν τὸν νέον ἀπὸ τοῦ ἱματίου καὶ τὸν ἔσυρεν εἰς τὰ ὀπίσω.

— Πολῖτα, εἶπεν, εἶσαι ὑπολοχαγὸς ἐγὼ δὲ ἀρχιστράτηγος, ἐγὼ λοιπὸν πρέπει καὶ νὰ ἡγοῦμαι.

— Δίκαιον ἔχετε, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καὶ ἀντὶ νὰ προηγήται παρηκολούθησε τὸν Βοναπάρτην.

Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης βλέπων ὅτι δύο συντάγματα Αὐστριακὰ ὀλοτελῶς κατεστράφησαν καὶ ὅτι ἐξωγρήθησαν δισχίλιοι αἰχμάλωτοι καὶ πολλὰ τηλεβόλα καὶ πολλαὶ σημαῖαι ἐχθρικαὶ ἐκυριεύθησαν, ἐνεθυμήθη τὸν νέον ὑπολοχαγόν, τὸν ὁποῖον συνήντησεν ἐνώπιόν του καθ' ἣν ὥραν ἐνόμιζεν ὅτι μόνος ὁ θάνατος προηγείται αὐτοῦ.

— Βερθιέρε, εἶπε τότε, διάταξον τὸν ὑπαπιστήν μου Βαλεντῖνον νὰ μοὶ παρουσιάσῃ τὸν νέον ὑπολοχαγόν ἐκ τοῦ τάγματος τῶν

ἐπιλέκτων μετὰ τοῦ ὁποίου συνωμίλησα σήμερον τὴν πρώτην ἐπὶ τῆς γεφύρας τῆς Ἀρκόλης.

— Στρατηγέ, ἀνταπεκρίθη ὁ Βερθιέρος τραυλίζων, ὁ Βαλεντῖνος ἐπληγώθη.

— Δὲν τὸν εἶδον τῶντι σήμερον, ἐπληγώθη λέγεις; ποῦ καὶ πῶς; ἐπὶ τῆς συμπλοκῆς;

— Ὅχι, στρατηγέ· χθὲς ἦλθεν εἰς λόγους καὶ ἐπληγώθη κατὰ μέσον τοῦ στήθους.

Ὁ Βοναπάρτης συνωφρυνώθη.

— Πολλάκις ἐντούτοις εἶπον ὅτι δὲν ἀγαπῶ τὰς μονομαχίας· τὸ αἷμα τοῦ στρατιώτου ἀνήκει εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς οὐδένα ἄλλον. Διάταξον λοιπὸν τὸν Μουῖρῶνα.

— Ἐφρονεῦθη, στρατηγέ.

— Προσκάλεσον τότε τὸν Ἑλλιῶτον.

— Ἐφρονεῦθη καὶ αὐτός.

Ὁ Βοναπάρτης ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ μαנדύλιον καὶ ἀπέμαξε τὸ κάθιδρον μέτωπόν του.

— Διάταξον ὄντινα θέλης, εἶπε· ἐπιθυμῶ νὰ τὸν ἴδω.

Δὲν ἐτόλμησε ν' ἀποκαλέσῃ καὶ ἄλλον ὀνομαστί διὰ τὸν φόβον μὴ ἀκούσῃ καὶ πάλιν τὴν ἀπαισίαν ἀπόκρισιν «ἐφρονεῦθη».

Μετὰ ἓν τέταρτον ὥρας εἰσήγαγον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ νέου ὑπολοχαγόν.

Τὸ ὑπὸ τοῦ λαμπτήρος διαχεόμενον φῶς ἦτο ἀμυδρόν.

— Πλησιάσατε ὑπολοχαγέ, εἶπεν ὁ Βοναπάρτης.

Ὁ νέος ἀξιωματικὸς προέβη τρία βήματα.

— Σεῖς λοιπὸν εἴσθε, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος, ὅστις σήμερον τὴν πρώτην ἠθέλησε νὰ προηγηθῇ ἐμοῦ;

— Εἶχον στοιχηματίσει περὶ τούτου, στρατηγέ, ἀπεκρίθη εὐθύμως ὁ νέος ὑπολοχαγός, οὕτινος τὴν φωνὴν ἀκούσας ὁ ἀρχηγὸς ἐσκίρτησε.

— Καὶ ἐχάσετε ἕνεκεν ἐμοῦ;

— Ἴσως ναί, ἴσως δὲ καὶ ὄχι.

— Καὶ ὁποῖον ἦτο τὸ ἀντικείμενον τοῦ στοιχηματός σας;

— Ὅτι σήμερον θὰ λάβω τὸν βαθμὸν λοχαγοῦ.

— Ἐκερδίσατε.

— Εὐχαριστῶ, στρατηγέ· εἶπεν ὁ νέος καὶ ἐκινήθη ἵνα σφίγῃ τὴν χεῖρα τοῦ Βοναπάρτου· ἀλλ' αἰφνης ἀνεχαιτίσθη.

Προχωρήσαντος αὐτοῦ, τὸ πρόσωπόν του ἐφωτίσθη ὑπὸ τοῦ λαμπτήρος καὶ τότε ὁ ἀρχηγὸς διέκρινε καθαρῶς τὸ πρόσωπον, ὅπως

εἶχε διακρίνει προηγουμένως καὶ τὴν φωνήν.

Καὶ ἡ φωνὴ καὶ τὸ πρόσωπον τῷ ἦσαν γνωστά, ἐσχέθη λοιπὸν ὀλίγον· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐβόηθει ἡ μνήμη,

— Σὰς γνωρίζω, εἶπε.

— Πιθανῶς, στρατηγέ.

— Βεβαίωτατά μάλιστα, δὲν δύναμαι ὁμως νὰ ἐνθυμηθῶ τὸ ὄνομά σας.

— Σεῖς κατωρθώσατε ὥστε νὰ μὴ λησμονῶσιν οἱ ἄλλοι τὸ ἰδικόν σας.

— Ποῖος εἴσθε;

— Ἐρωτήσατε, στρατηγέ, τὸν Βαλεντῖνον.

— Ὁ Βοναπάρτης ἀφῆκε φωνὴν χαροποιάν.

— Λουδοβίκος Δὲ Μοντρεβέλ, εἶπε καὶ ἠνέωξε τὰς ἀγκάλας του.

— Ὁ νέος ἀξιωματικὸς τὸν περιεπτύχθη τότε πλέον ἀνευ ἀμφιβολίας.

— Ἐξάαιρετα, εἶπεν ὁ Βοναπάρτης, τώρα θὰ ὑπηρετήσης προσωρινῶς ὡς λοχαγὸς ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας εἰς τὸ τάγμα σου, ὥστε νὰ προσοικειωθῶσιν οἱ στρατιῶταί σου εἰς τὸ θέαμα τῶν νέων σου ἐπωμίδων καὶ ὕστερον θὰ ἀντικαταστήσης τὸν ταλαίπωρόν μου τὸν Μουιρώνα, ὡς ὑπασπιστής. Ὑπαγε.

— Ἐπεθύμουν νὰ σὰς ἀσπασθῶ καὶ ἐκ δευτέρου, εἶπεν ὁ νέος ἀξιωματικὸς ἀνοίγων τὰς ἀγκάλας του.

— Ἀκούεις ἐκεῖ! εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ Βοναπάρτης χαίρων. Ἀφοῦ δὲ τὸν ἠσπάσθη·

— Ἀληθινά, εἶπέ μοι, σὺ ἐπλήγωσες τὸν Βαλεντῖνον; ἠρώτησε.

— Ἐνδέχεται ἀμφιβολίαν τὸ πρᾶγμα, στρατηγέ! ἀπεκρίθη ὁ νέος λοχαγὸς καὶ ἐπίδοξος ὑπασπιστής· ἦσθε παρῶν ὅταν ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ ὡφείλον λοιπὸν, καθὸ στρατιώτης, νὰ τηρήσῃ τὸν λόγον μου.

Μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ὁ λοχαγὸς Δὲ Μοντρεβέλ ἐξεπλήρου χρέη ὑπασπιστοῦ παρὰ τῷ γενικῷ ἀρχηγῷ, ὅστις καὶ μετωνόμασεν αὐτὸν ἀπὸ Λουδοβίκου, κακῶς ἠγούντος τότε τοῦ ὀνόματος τούτου, εἰς Ῥολάνδον· ὁ δὲ ἀναβαπτισθεὶς ἀξιωματικὸς, ἀπολέσας τὴν ἀπὸ τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου καταγωγὴν του, παρηγορήθη ὅπως οὖν διότι Ῥολάνδος ὀνομάζετο καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Καρολομάγνου.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἀφ' ἧς ὥρας ὁ Βοναπάρτης τὸν μετωνόμασε Ῥολάνδον οὐδεὶς ἐτόλμησε ν' ἀποκαλέσῃ Λουδοβίκον τὸν λοχαγόν Δὲ Μοντρεβέλ,

— Ὁ Ῥολάνδος λοιπὸν παρακολούθησας καθ' ὅλον τὸν Ἰταλικὸν πόλεμον τὸν ἀρχι-

στράτηγον, ἐπανῆλθε πάλιν μετ' αὐτοῦ εἰς Παρισίους μετὰ τὴν ἐν Κάμπω-Φορμῶ ὑπογραφείσαν εἰρήνην, καὶ ἐκείθεν μετέβη πρὸς τὴν μητέρα του ἵνα τὴν παρηγορήσῃ διὰ τὸν θάνατον τοῦ στρατηγοῦ Δὲ Μοντρεβέλ τοῦ πατρὸς του, ὅστις ἔπεσε μαχόμενος περὶ τὸν Ῥήγον ἐνῷ ὁ υἱὸς ἐπολέμει εἰς τὸν Μίγκιον καὶ τὴν Ἀρκόλην. Ἄμα δ' ἀπεφασίσθη ἡ κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἐκστρατεία ὁ Βοναπάρτης προσεκάλεσεν ἐν τοῖς πρώτοις τὸν Ῥολάνδον ἵνα συμμεθέξῃ εἰς τὴν ἀνωφελῆ μὲν ἀλλ' ἐπικὴν ταύτην σταυροφορίαν.

Ἄφησεν ὅθεν τὴν μητέρα, τὴν ἀδελφὴν Αἰμιλίαν καὶ τὸν νέον ἀδελφόν του Ἐδουάρδον εἰς τὴν ἐν Μαυροκρήνη οἰκίαν των, κειμένην ἡμισεῖαν λεύγαν μακρὰν τοῦ Βούργου, ὅπου ἐγεννήθη ὁ στρατηγὸς Δὲ Μοντρεβέλ. Ἡ οἰκία αὕτη μετὰ τινων ἑκατοντάδων στρεμμάτων γῆς ἦν ἅπασα ἡ περιουσία των παράγουσα ἐτήσιον εἰσοδήμα ἐξ ἑως ὀκτῶ χιλιάδας φράγκα ἐν συνόλῳ.

Ἡ εἰς τὴν αἰνιγματώδη ταύτην ἐκστρατεῖαν ἀναχώρησις τοῦ Ῥολάνδου ἐλύπησε σφόδρα τὴν τάλαιναν χήραν, διότι θεώρει τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς κακὸν προάγγελον καὶ νέου δυστυχήματος· σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ πρυφερά καὶ εὐαίσθητος αὕτη γυνὴ δὲν εἶχε καρδίαν μητρὸς Σπαρτιάτιδος.

Ὁ Ῥολάνδος λοιπὸν ἀπεχαιρέτησε τὴν μητέρα του ὑποσχεθεὶς πρὸς παρηγορίαν της ὅτι δὲν θὰ βιψοκινδυνεύσῃ ἀνευ λόγου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀμέσως ἐλησιμόνησε, καὶ ἐλθὼν εἰς Τουλώνα ἔλαβε τὴν θέσιν αὐτοῦ παρὰ τῷ Ναπολέοντι.

Οὐδόλως προτιθέμεθα νὰ συγγράψωμεν τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ἀλλ' ὡς ποιήσαντες μνεῖαν περὶ τοῦ ἰταλικοῦ πολέμου, ἥμισυ εἰς τὰ κατ' αὐτὸν ἐνδιετρίψαμεν, οὕτω καὶ ἐδῶ θέλομεν ἀφθῆ ἐν συντόμῳ τῶν συμβάντων ἐκείνων ὅσα οὐδιωδῶς συνδέονται μετὰ τῆς ἱστορίας ταύτης καὶ εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς εὐκρινῆ διάγνωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ῥολάνδου.

Τὴν 19 Μαΐου ὁ Βοναπάρτης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐπιβάντες τοῦ στόλου ἀνῆχθησαν εἰς Ἀνατολὰς· τὴν 15 Ἰουνίου οἱ ἵπποταὶ τῆς Μελίτης παρέδωκαν αὐτῷ τὰς κλεῖς τῆς πόλεως των. Τὴν 2 Ἰουλίου ὁ στρατὸς ἀπέβη εἰς Μαραβού καὶ αὐθημερόν ἐκυρίευσεν τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὴν δὲ 25 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Βοναπάρτης κατατροπώσας τοὺς Μαμελούκους εἰς Χεβρείς καὶ παρὰ τὰς Πυ-

ραμίδας, εἰσήλασεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κάϊρον.

Ὁ Ῥολάνδος διαρκούσης τῆς ἀενάου ταύτης κινήσεως καὶ τῶν ἀλλεπαλλήλων μαχῶν, ἦτο εὐθυμος, ὡς καὶ πρότερον, ἀνδρείος, ἀγχινοῦς, ἀψηφῶν καὶ τὰς φλογεράς καμίνους τῆς ἡμέρας καὶ τὴν παγετῶδη δρόσον τῆς νυκτός, ἡρωϊκῶς μαχόμενος κατὰ τῶν τουρκικῶν ξιφῶν ἢ παραδόλως ἐκτιθέμενος εἰς τὰς σφαίρας τῶν Βεδουίνων.

Ἐκτὸς τούτου καθ' ὅλον τὸν διάπλουν, ἐπὶ τεσσαράκοντα δηλαδή ἡμέρας συνωμίλει ἀκαταπαύστως μετὰ τοῦ διερμηνέως Βεντούρα, ὥστε κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους ὄχι βεβαίως νὰ λαλῇ ἐλευθέρως τὴν Ἀραβικὴν ἀλλὰ νὰ ἐκφράζηται ὅπως οὖν δι' αὐτῆς. Καὶ πολλάκις ἐπομένως ὁ ἀρχηγός, μὴ ἐμπιστευόμενος ἢ καὶ ἀποφεύγων τὸν ἐνορκον διερμηνέα, διεθίβαζε διὰ τοῦ Ῥολάνδου διαφοροὺς κοινοποιήσεις πρὸς τοὺς μουφτίδας τοὺς οὐλεμάδας καὶ σείκους.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Ὀκτωβρίου ἐπανέστη τὸ Κάϊρον καὶ πρὸς τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωίας ἐγένετο γνωστός ὁ θάνατος τοῦ στρατηγοῦ Δυπούιου, μετὰ τρεῖς δὲ ὥρας ἐνῶ οἱ πλείστοι ἐνόμιζον ὅτι ἡ ἐπανάστασις περιεστάλη, ἔφθασεν αἰφνης ἀπὸ ρυτῆρος ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ φονευθέντος στρατηγοῦ ἀναγγέλλων, ὅτι οἱ νομάδες Βεδουίνοι ἐπετέθησαν κατὰ τῆς πόλεως ἐκ τῆς πύλης τῆς καλουμένης Βαβέλ-ναζάρ ἢ Νίκης.

Ὁ Βοναπάρτης ἔτυχε τὴν ὥραν ἐκείνην προγευματίζων μετὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ αὐτοῦ Σουλκόβσκη πρὸ τινων ἡμερῶν ἐπικινδύνως τραυματισθέντος καὶ μόλις τότε ὀρθοποδίζοντος. Ἄλλ' ὁ Βοναπάρτης παροργισθεὶς ὑπὸ τῆς ἀγγελίας ἐλησμόνησεν ἐντελῶς τὴν κατάστασιν τοῦ νέου Πολωνοῦ.

— Σουλκόβσκη, εἶπε, λάβε δεκαπέντε ἵππεῖς καὶ ὑπαγε νὰ διώξης αὐτοὺς τοὺς ἀχρεῖους.

Ὁ Σουλκόβσκη ἠγέρθη.

— Στρατηγέ, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ἐπιφορτίσατε ἐμὲ διὰ τῆς ἀποστολῆς, διότι, ὡς βλέπετε, ὁ φίλος μου μόλις δύναται νὰ βαδίση.

— Ἐχεις δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ Βοναπάρτης ὑπαγε σύ.

Ὁ Ῥολάνδος ἐξῆλθε καὶ λαβὼν τοὺς δεκαπέντε ἵππεῖς ἀπῆλθε.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ διαταγὴ εἶχεν ὀπωσδήποτε δοθῆ ὁ Σουλκόβσκη ἐπέμεινε νὰ τὴν ἐκτελέσῃ εὐρῶν λοιπὸν ἐξ ἀνδρας ἐτοιμοὺς ἔδραμε καὶ οὗτος εἰς Κάϊρον.

Εἶτε δὲ τυχαίως, εἶτε διότι ἦτον ἐμπειρότερος ἴσως τοῦ Ῥολάνδου τῶν ὁδῶν τοῦ Κάϊρου, ἔφθασε πρῶτος εἰς τὴν πύλιν τῆς Νίκης.

Ὅτε δὲ μετὰ τινὰ λεπτὰ τῆς ὥρας ἔφθασε καὶ Ῥολάνδος, εἶδε τοὺς Ἀραβας ἀπάγοντας ἓνα ἀξιωματικόν. Οἱ ἐξ στρατιῶται εἶχον φονευθῆ.

Οἱ Ἀραβες ἐνίοτε, ἀνηλεῶς φονεύοντες τοὺς στρατιώτας, ἐφείδοντο τῶν ἀξιωματικῶν ἐπ' ἐλπιδὶ πλουσίων λύτρων. Ὁ Ῥολάνδος ἀνεγνώρισεν ὅτι ὁ ἀπαγόμενος ἀξιωματικὸς ἦτον ὁ Σουλκόβσκη καὶ δείξας αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας στρατιώτας, ἐφώρμησε καλπάζων κατὰ τῶν Ἀράβων.

Μετὰ παρέλευσιν ἡμισείας ὥρας εἰς μόνος ἵππεὺς ἐπανάηρχετο εἰς τὸ στρατόπεδον ἀναγγέλλων τὸν θάνατον τοῦ Σουλκόβσκη, τοῦ Ῥολάνδου καὶ τῶν εἴκοσι καὶ ἐνὸς συστρατιωτῶν του.

Ὁ Βοναπάρτης, καθὰ εἶπομεν, ἠγάπα τὸν Ῥολάνδον ὡς ἀδελφόν, ὡς υἱόν, ὡς ἠγάπα καὶ τὸν Εὐγένιον, διὸ ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὸ θλιβερόν τοῦτο δράμα ἐν πάσῃ τῇ λεπτομερείᾳ καὶ ἠρώτησε τὸν ἵππέα.

Ὁ στρατιώτης διηγήθη ὅτι εἶδεν ἓνα Ἀραβα ἀποκεφαλίζοντα τὸν Σουλκόβσκη καὶ ἀναρτῶντα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐφιππίου του, καὶ ὅτι ὁ Ῥολάνδος, φονευθέντος τοῦ ἵππου του, ἀφίππευσε καὶ ἐμάχητο ἐπὶ τινὰ χρόνον πεζῶς, ἀλλ' ὅτι τέλος ἐχάθη ἐν μέσῳ φοβεροῦ πυροβολισμοῦ ἐκ τοῦ σύγγυος κατ' αὐτοῦ βληθέντος.

Ὁ Βοναπάρτης ταῦτα ἀκούσας ἐστέναξεν, ἐδάκρυσεν καὶ ψιθυρίσας «ἐχάθη καὶ αὐτός!» ἔτεινεν ἀλλαχοῦ τὴν προσοχὴν κατὰ τὸ φαινόμενον, ἠρώτησε δὲ μόνον εἰς ποίαν φυλὴν ἀνήκον οἱ Ἀραβες βεδουίνοι οἱ φονεύσαντες δύο τῶν φιλτέρων αὐτοῦ φίλων.

Τῷ ἀπεκρίθησαν ὅτι ἀνήκον εἰς φυλὴν μηκέτι ὑποταχθεῖσαν καὶ κατοικοῦσαν δέκα σχεδὸν λεύγας μακρὰν τοῦ στρατοπέδου.

Ὁ Βοναπάρτης, παρελθόντος ὀλοκλήρου μηνὸς ἐν ἀπραξίᾳ, αἰφνης, ἐνῶ οἱ Ἀραβες ἦσαν πάντῃ ἀμέριμνοι, διατάττει ἓνα τῶν ὑπασπιστῶν του, ὀνόματι Κρουαζιέρον, νὰ περιζώσῃ τὸ χωρίον, νὰ καταστρέψῃ τὰς καλύβας, ν' ἀποκεφαλίσῃ τοὺς ἀνδρας καὶ νὰ θέσῃ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐντὸς σάκου, τὰ δὲ γυναικόπαιδα ν' ἀπαγάγῃ εἰς Κάϊρον.

Ὁ Κρουαζιέρος, κατὰ γράμμα ἐκτελέσας τὴν διαταγὴν, μετέφερεν εἰς Κάϊρον ὄσας γυναῖκας καὶ παιδιὰ ἡδυνήθη καὶ ἐζώ-

γρησε, μεταξύ δὲ τοῦ πλήθους τούτου καὶ ἓνα Ἄραβα ζῶντα καὶ δεδεμένον χειρας καὶ πόδας ἐπὶ τοῦ ἵππου του.

— Διατί αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ζῆ; ἠρώτησεν ὁ Βοναπάρτης, ἐγὼ διέταξα νὰ κόψωσι τὰς κεφαλὰς ὄλων τῶν δυναμένων νὰ φέρωσιν ὄπλα.

— Στρατηγέ, εἶπεν ὁ Κρουαζιέρος, ὅστις ἐλάλει καὶ αὐτὸς ὀλίγας λέξεις ἀραβικὰς, ἐνῶ διέταττον ν' ἀποκεφαλίσωσι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μοὶ ἐφάνη ὅτι τὸν ἤκουσα προτείνοντα ν' ἀνταλλάξῃ τὴν ζωὴν του ἀνθ' ἑνὸς αἰχμαλώτου· ἐσκέφθην λοιπὸν ὅτι ὀπίσταν θελήσωμεν τοῦ κόπτομεν τὴν κεφαλὴν καὶ διατοῦτο τὸν ἔφερον. Ἄν ἡπατήθην, ἢ τελετῇ ἀντὶ ἐκεῖ θά γίνῃ ἐδῶ.

Προσεκλήθη τότε ὁ διερμηνεὺς Βεντούρας καὶ ἠρωτήθη δι' αὐτοῦ ὁ Βεδουῖνος, ὅστις ἀπεκρίθη ὅτι ἔσωσεν ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ θανάτου Γάλλον ἀξιωματικὸν πληρωθέντα καιρῶς παρὰ τὴν πύλην τῆς Νίκης, καὶ ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος, λαλῶν ὀπωσοῦν τὴν ἀραβικὴν, ὡμολόγησεν ἑαυτὸν ὑπασπιστὴν τοῦ Βοναπάρτου· ὅτι τότε τὸν ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἐπαγγελομένον τὸν ἱατρὸν εἰς γειτνιαζόν χωρίον, καὶ ὅτι εἰς τὸ χωρίον τοῦτο διετέλει ἄχρις ὥρας αἰχμάλωτος ὁ ἀξιωματικὸς, ὅτι δὲ ἂν τῷ ἐχαρίζετο ἡ ζωὴ, ὑπέσχετο νὰ γράψῃ πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἵνα ἀπελευθερώσῃ τὸν αἰχμάλωτον.

Ἴσως οἱ λόγοι τοῦ Ἄραβος ἦσαν μῦθοι, σκοπὸν ἔχοντες πρόφασιν ἀναβολῆς καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἴσως ὅμως εἶχοντο καὶ ἀληθείας· ἐπομένως κακὸν δὲν ἦτο νὰ περιμείνωσιν ἐπὶ τινα χρόνον. Παρέδωκαν λοιπὸν τὸν Ἄραβα ὑπὸ αὐστηρὰν φύλαξιν, τῷ παρεχώρησαν ἓνα γραφέα, ὅστις ἐγράψε καθ' ὑπαγόρευσιν του καὶ τὴν ἐπιστολὴν, σφραγισθεῖσαν διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σφραγίδος, ἔλαβεν εἰς Ἄραβ' ἐκ τῶν διαμενοντῶν ἐν Καίρῳ, ἐπιφορτισθεὶς τὰ τῆς διαπραγματεύσεως. Ἀμοιβὴ δὲ ὠρίσθη εἰς μὲν τὸν διαπραγματευθῆσομενον τὴν ὑπόθεσιν πεντακόσια γρόσια, εἰς δὲ τὸν αἰχμάλωτον Ἄραβα ἀπονομὴ χάριτος.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁ ἀπεσταλμένος ἐπανῆλθε φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Ῥολάνδον.

Ὁ Βοναπάρτης ἠλπίζε μὲν, δὲν ἐπίστευεν ὅμως ὅτι θά ἐπανίδῃ τὸν Ῥολάνδον.

Ἡ λιθίνη λοιπὸν ἐκείνη καρδιά ἢ πρὸς τὴν λύπην ἀναισθητοῦσα συνεκινήθη τότε εἰς τὴν

χαρὰν· περιεπτύχθη τὸν Ῥολάνδον περιπαθῶς, καὶ δύο δάκρυα, δύο μαργαρίται—διότι τὰ δάκρυα τοῦ Βοναπάρτου ἦσαν σπάνια—ἐκυλίσθησαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Ἄλλ' ὁ Ῥολάνδος, παρ' ἐλπίδα, ἐφάνη σκυθρωπὸς ἐν μέσῳ τῆς ὑπὸ τῆς ἐπανόδου του προξενηθείσης χαρᾶς· καὶ ἐπεκύρωσε μὲν τὴν διήγησιν τοῦ Ἄραβος, ἠρήσατο ὅμως νὰ διηγηθῇ λεπτομερῶς τὰ καθ' ἑαυτὸν τίνι τρόπῳ δηλαδὴ συνελήφθη ὑπὸ τοῦ Βεδουῖνου καὶ πῶς ἐδεξιώθη αὐτὸν ὁ ἱατρός· ἐρωτηθεὶς δὲ περὶ Συλκόβσκη, ἀπεκρίθη ὅτι ἐφρονεῖται καὶ ἀπεκεφαλίσθη παρόντος αὐτοῦ καὶ ἐπομένως δὲν ἐχώρει ἀμφιβολία περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ὁ Ῥολάνδος ἀνέλαβε τὰ χρέη του ὡς καὶ πρότερον, παρετηρήθη ὅμως ὅτι ὁ γενναῖος αὐτὸς ἄλλοτε κατήντησε τώρα παράτολμος, ἐπιζητῶν ὄχι πλέον τὴν δόξαν ἀλλὰ τὸν θάνατον. Τὸ δὲ παραδοξώτερον ἦτο ὅτι, ἐνῶ ἀφειδῶς ἐρρίπτετο ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων, καὶ πτώματα δεξιόθεν αὐτοῦ καὶ ἀριστερόθεν ἐσωρεύοντο, αὐτὸς μόνος ὡς ἐκ θαύματος διέμενεν ὄρθιος καὶ ἄτρωτος, ὡς ὁ δαίμων τοῦ πολέμου.

Ἐπελθόντος μετὰ καιρὸν τοῦ Συριακοῦ πολέμου, ἀπεστάλησαν δύο κήρυκες διὰ νὰ προσκαλέσωσι τὸν Τζαϊζάρ-πασᾶν νὰ παραδοθῇ· οἱ δύο κήρυκες δὲ ἐπανῆλθον πλέον, διότι ἀπεκεφαλίσθησαν, λόγου δὲ γενομένου περὶ ἀποστολῆς καὶ τρίτου ἀπεσταλμένου, ὁ Ῥολάνδος προσέφερεν ἑαυτὸν καὶ ἐπιμόνως ἱκετεύσας τὸν ἀρχηγόν, ἔλαβε τὴν ἀδειαν, μετέβη εἰς τὸν πασᾶν καὶ ἐπανῆλθε. Συμμετέσχε καὶ εἰς τὰς δεκαεννέα ἐφόδους τὰς ὁποίας ἐπεχείρισαν κατὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ πασᾶ κατεχομένου φρουρίου πάντοτε ἀνέβαινε πρῶτος ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων. Δέκα ἄνδρες εἰσεχώρησαν εἰς τὸν πύργον τὸν καλούμενον *Κατρηαμέρον*, ἐκ τῶν δέκα ἦτο εἰς καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ μὲν ἐννέα ἐκεῖ ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν, αὐτὸς δὲ μόνος ἐπέστρεψεν ἀνέπαφος.

Κατὰ τὴν υποχώρησιν ὁ Βοναπάρτης διέταξε τοὺς ἐναπολειφθέντας ἵππεῖς νὰ παραχωρήσωσι τοὺς ἵππους των εἰς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους. Ἐπειδὴ δὲ ὑπῆρχε φόβος μεταδόσεως τοῦ λοιμοῦ πάντες ἀπέφευγον νὰ παραχωρήσωσι τοὺς ἵππους των εἰς τοὺς λοιμώττοντας, καὶ μόνος ὁ Ῥολάνδος προσέφερε τὸν ἰδικόν του προθύμως εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης προσβληθέντας. Ἀφοῦ δὲ διαρκούσης τῆς πορείας

τρεις ἀπέθανον ἐπὶ τοῦ ἵππου του, αὐτὸς ἵππευσεν ὕστερον καὶ ἐπανήλθεν ὑγιέστατος εἰς Κáιρον.

Εἰς τὴν ἐν Ἀβουκὶρ μάχην ὤρμησεν ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν, εἰσεχώρησεν ἕως τοῦ μέρους ἐνθα ἴστατο ὁ πασάς καὶ, διαρρήξας τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸν φάλαγγα τῶν μαύρων, τὸν ἤρπασεν ἀπὸ τῆς γενειάδος· ἐκείνου δὲ πυροβολήσαντος δις κατ' αὐτοῦ διὰ δύο πιστολίων, τὸ μὲν ἐν δὲν ἐκπυροκρότησε, τοῦ δὲ ἄλλου ἡ σφαῖρα διελθοῦσα ὑπὸ τὸν βραχίονα τοῦ Ῥολάνδου ἐφόνευσεν ἓνα ἵππεά ὀπισθεν ἰστάμενον.

Ὁ Βοναπάρτης ἐπὶ τέλους ὅταν ἀπεφάσισε νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς Γαλλίαν, εἰς πρῶτον τὸν Ῥολάνδον διεκοίνωσε τὴν ἀπόφασίν του καὶ ἄλλος μὲν ἤθελε χαρῆ εἰς τοιοῦτον ἀκουσμα ἀλλ' αὐτὸς ἐσκυθρόωπε καὶ εἶπε μελαγχολικῶς·

— Ἐγὼ θὰ ἐπροτίμων νὰ μείνωμεν, διότι ἐδῶ ἔχω μεγαλητέρας ἐλπίδας ν' ἀποθάνω Ἀλλ' ἐπειδὴ θὰ ἐφαίνετο ἀχάριστος ἂν ἐγκατέλειπε τὸν στρατηγόν, ἠκολούθησε καὶ αὐτὸς τοὺς ἄλλους.

Διαρκῶντος δὲ τοῦ διάπλου οὗτ' εὐθυμος ἐφάνη οὔτε ὀμιλητικός. Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Κορσικῆς, διέκριναν μακρόθεν τὸν ἀγγλικὸν στόλον καὶ ὁ Βοναπάρτης ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Γάλλον ναύαρχον Γαντόμιον ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ναυμαχήσωσιν ἕως θανάτου· τὸν διέταξε μάλιστα, νὰ πυρπολήσῃ ἐν ἀνάγκῃ τὴν φρεγάδα παρὰ νὰ παραδώσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς ἐχθρούς. Τότε ὁ Ῥολάνδος ἀνέλαβε πάλιν ζωὴν.

Διέπλευσαν ὅμως ἀπαρατήρητοι διὰ μέσου τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου καὶ τὴν 8 τοῦ μηνὸς ἀπεβιβάσθησαν εἰς Φρεζούνην.

Ἐκεῖ πάλιν ἀμιλλα ἠγέρθη ἐν τοῖς στρατιώταις, τίς πρῶτος νὰ πατήσῃ τὴν Γαλλικὴν γῆν. Ἐσχάτος ἀπέβη ὁ Ῥολάνδος.

Ὁ ἀρχηγὸς ἂν καὶ προσεποιεῖτο ἀδιαφορίαν ἔβλεπεν ὅμως προσεκτικῶς ὅλας ταύτας τὰς λεπτομερείας.

Ἀποστείλας δὲ τοὺς ὑπασπιστάς του Εὐγένιον, Βερθιέρον καὶ Βουριέννην καὶ ἅπαν αὐτοῦ τὸ ἐπιτελεῖον δι' ἄλλης ὁδοῦ, αὐτὸς ἰδιώτου σχῆμα λαβὼν καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ μόνου τοῦ Ῥολάνδου, ἠκολούθησε τὴν πορείαν του διὰ τῆς Αἴσσης, ἵνα ἐπιτοπίως καὶ ἰδιοῖς ὄμμασιν ἐξετάσῃ τὴν κατάστασιν τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν.

Ἐλπίσας δὲ ὅτι ἡ θεὰ τῆς οἰκογενείας ἡ-

θελε δώσει ζωὴν εἰς τὴν ὑπὸ ἀγνώστου αἰτίας μαραινομένην καρδίαν τοῦ Ῥολάνδου, ἅμα ἐφθασαν εἰς Αἴσσην τῷ ἀνήγγειλεν ὅτ' τῷ παραχωρεῖ ὡς ἀμοιβὴν εἰκοσαήμερον ἀδειαν, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν του, καὶ ὅτι ἐπομένως θὰ χωρισθῶσιν εἰς Λυόν.

Ὁ Ῥολάνδος ἀπεκρίθη·

— Εὐχαριστῶ, στρατηγέ, μερίστην ἀγαλλίασιν θὰ προξενήσῃ εἰς τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν μου ἢ ἐπιστροφή μου.

Ἄλλοτε ὁ Ῥολάνδος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπεκρίνετο «εὐχαριστῶ στρατηγέ· πόσον θέλω χαρῆ ἐπαναβλέπων τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν μου!».

Εἶδομεν ἐξ ὧν συνέβησαν εἰς Ἀβινιὸν μετὰ πόσης ἀδιαφορίας κατὰ τοῦ θανάτου, καὶ ἀηδίας τῆς ἰδίας ζωῆς προεκάλεσε θανάσιμον μονομαχίαν, εἶδομεν πρὸς τούτοις τίνι τρόπῳ ἐδικαιολόγησε πρὸς τὸν σὶρ Ἰωάννην τὴν περὶ ζωῆς ὀλιγωρίαν αὐτοῦ· καὶ ἂν μὲν ἡ δικαιολόγησις ἦτο παραδεκτέα ἢ ὄχι, ψευδῆς ἢ ἀληθῆς, τοῦτο ὁ λόρδος Στάνλεϋ κάλλιον παντὸς ἄλλου γινώσκει, ὅτι δὲ ὁ Ῥολάνδος δὲν προὔτιθετο νὰ ἐπιφέρῃ καὶ ἄλλας ἐπεξηγήσεις, τοῦτο δὲν ἐπιδέχεται ἀμφιβολίαν.

Ἦδη δὲ, ὡς προείπομεν, ἀμφότεροι ὑπνωττον, ἢ ἐφαίνοντο ὑπνώττοντες, ἐνῶ ταχύποδες ἵπποι ἔφερον αὐτοὺς μακρὰν τοῦ Ἀβινιόν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΜΟΡΓΑΝ.

Ἐπιτραπήτω παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν νὰ καταλείψωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸν Ῥολάνδον καὶ τὸν σὶρ Ἰωάννην, τῶν ὁποίων ἡ ἠθικὴ καὶ σωματικὴ κατάστασις ἐν ἡ τοὺς εἶδομεν τελευταῖον οὐδένα παρεῖχε κίνδυνον, καὶ νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἱστορίας ἄλλου τινός, ὅστις ἂν καὶ ἅπαξ μόνον καὶ στιγμιαίως ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ἱστορίαν μας οὐχ ἦττον εἶναι εἰς ἐκ τῶν πρωτουργῶν αὐτῆς.

Ταῦτα λέγοντες ἐννοοῦμεν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον τὸν μετεμφισμένον καὶ ἐνοπλον, τὸν εἰσελθόντα εἰς τὸ ἐστιατόριον τοῦ ἐν Ἀβινιὸν ξενοδοχείου καὶ ἀποδόντα εἰς τὸν Ἰωάννην Πικότον τὸ κατὰ παραδρομὴν ὑπεξαιρεθὲν χρηματόδεμά του, ὅπερ κατὰ τύχην εὐρέθη ἀναμεταξὺ τῶν δημοσίων χρημάτων.

(ἀκολουθεῖ)